

**Uzasadnienie opinii dla Rady Wydziału Filologiczno-Historycznego AJD w Częstochowie
w sprawie odmowy nadania stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk
humanistycznych w dyscyplinie historia dr Andrzejowi Malinowskiemu**

1. Życiorys naukowy Habilitanta

Dr Andrzej Malinowski jest absolwentem Wydziału Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Szczecińskiego. W 2001 r. uzyskał dyplom magistra historii w specjalności nauczycielskiej. W 2004 r. na Wydziale Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Szczecińskiego, pod kierunkiem prof. dr. hab. Antoniego Gیزی obronił pracę doktorską pt. „Kwestia macedońska w Bułgarii w latach 1878–1918” (recenzenci: prof. dr hab. Jerzy Hauziński, prof. dr hab. Andrzej Furier), uzyskując stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie historii.

2. Udział w projektach międzynarodowych i konferencjach, efekty współpracy międzynarodowej

Habilitant czynnie uczestniczył w 16 międzynarodowych (Bułgaria, Serbia, Rumunia, Ukraina) oraz 4 ogólnokrajowych konferencjach naukowych. W latach 2009–2010 był dwukrotnym stypendystą Ministerstwa Edukacji, Młodzieży i Nauki Republiki Bułgarii. W 2009, 2011, 2012 i 2013 r. odbył staże naukowe w Regionalnym Muzeum Historii w Błagojcwgradzie i Macedońskim Instytucie Naukowym w Sofii. Był członkiem dwóch międzynarodowych zespołów badawczych realizujących projekty: W poszukiwaniu ideału narodowego 1878-1913, Macedonia w okresie wojen bałkańskich 1912-1913 oraz Macedonia w okresie I wojny światowej. W 2013 r. brał udział w realizacji międzynarodowego projektu badawczego finansowanego ze środków Programu Kapitał Ludzki Unii Europejskiej (Nr BG051PO001-3.3.06-0058). Jest członkiem Macedońskiego Instytutu Naukowego w Sofii (od 2008 r.), Komisji Bałkanistycznej przy Oddziale PAN w Poznaniu (od 2007 r.). W latach 2007-2011 był członkiem rady Naukowej czasopisma „Krakowskie Studia Małopolskie”.

3. Ocena najważniejszych osiągnięć naukowych stanowiących wkład Habilitanta do rozwoju dyscypliny

Osiągnięcia naukowe Habilitanta po uzyskaniu stopnia doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie historia zasadniczo obejmują trzy obszary badawcze: historia Półwyspu Bałkańskiego na przełomie XIX i XX wieku ze szczególnym uwzględnieniem dziejów Bułgarii i Macedonii, kwestia kosowska w XX wieku – zwłaszcza w kontekście interwencji NATO w byłej Jugosławii oraz polityka wielkich mocarstw na Bałkanach w XIX i XX wieku.

Pierwszy obszar badawczy jest jednak *de facto* kontynuacją wydanej drukiem pracy doktorskiej stąd składające się na niego publikacje zawierają liczne jej fragmenty, a w jednym wypadku

nawet zapożyczenia o znamionach plagiatu z pracy innego autora (T. Wasilewski, Historia Bułgarii). Rzeczywistym wkładem Habilitanta w rozwój dyscypliny jest więc rzeczona praca doktorska, której jednak nie można uwzględniać przy ocenie, gdyż tej poddać można wyłącznie dorobek po uzyskaniu stopnia doktora. Artykuły będące jej pokłosiem nie wychodzą natomiast poza ustalenia w niej zawarte, stąd też i ich nie można poddać ocenie pod kątem wniosku habilitacyjnego. Za cenne uznać natomiast należy trzy tomy materiałów źródłowych do historii Bułgarii 1970-1915. Ich wartość obniża jednak skromne opracowanie krytyczne. Na drugi obszar badawczy składają się: jedna książka oraz zaledwie sześć artykułów i dwa referaty konferencyjne. Trudno więc uznać powyższe osiągnięcia za istotny wkład Habilitanta w rozwój dyscypliny, tym bardziej że książka częściowo (ok. 40 stron) jest *de facto* wyłącznie tłumaczeniem analizy opracowanej w 2003 r. przez dr. Marcusa Branda. Trzeci obszar to *de facto* rozprawa habilitacyjna oraz jeden artykuł będący opublikowanym referatem konferencyjnym. Tym samym osiągnięcia powyższe można uznać za wyłącznie zapoczątkowanie badań, które być może w przyszłości zaowocują istotnym wkładem w rozwój dyscypliny.

Na osiągnięcia Habilitanta składają się ponadto publikacje i referaty konferencyjne z zakresu współczesnych międzynarodowych stosunków politycznych. Ze względu na podjętą problematykę i częściowo publicystyczny charakter nie mogą być uwzględnione przy ocenie wniosku złożonego w dyscyplinie historia.

4. Dane bibliometryczne

Dorobek naukowy Habilitanta po uzyskaniu stopnia doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie historia obejmuje 3 monografie, 3 zbiory źródeł drukowanych (jako współautor) i 27 artykułów. Jedna z monografii to jednak *de facto* praca doktorska. Niemal połowa artykułów w czasopismach (5 z 12) opublikowana została w „Słupskich Studiach Historycznych” wydawanych przez rodzimą jednostkę naukową Kandydata, trzy w bułgarskich czasopismach „Makedonski Pregled” (2) i „Studia Balcanica” (1), a pozostałe w krajowych: „Przegląd Wschodnioeuropejski” (1), „Gentes&Nationes” (1), „Media, Kultura, Komunikacja Społeczna” (1) i „Studia z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej” (1). Pozostałe artykuły (15) opublikowane zostały w monografiach wieloautorskich – częściowo w wydawnictwach pokonferencyjnych.

5. Osiągnięcia dydaktyczne i organizacyjne

Habilitant był promotorem 1 pracy magisterskiej oraz recenzentem 6 prac licencjackich i magisterskich. Dwukrotnie był członkiem komisji konkursowych w ramach programu „Dzieje rodzin pomorskich w XX wieku”. Wygłosił ponadto kilka otwartych wykładów: dla studentów, w ramach Komisji Bałkanistycznej oraz dla mieszkańców gminy Kępice.

6. Odniesienia do recenzji

Dwaj recenzenci jednoznacznie stwierdzili, że w świetle ustawy z 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki osiągnięcia naukowe dr. Andrzeja Malinowskiego spełniają warunki konieczne do uzyskania stopnia doktora habilitowanego nauk humanistycznych w dyscyplinie historia. Wskazaną we wniosku jako podstawowe osiągnięcie naukowe monografię *Europejskie posiadłości Turcji w polityce Wielkiej Brytanii (1903-1914)*, Słupsk 2014, uznali za spójną i logiczną, o klarownej i zrozumiałej kompozycji, opartą na szerokiej bazie źródłowej, prezentującą wysoki poziom merytoryczny i w związku z powyższym stanowiącą istotny wkład w rozwój dyscypliny naukowej. Ponadto wysoko ocenili cały dorobek naukowy oraz aktywność naukową Kandydata, zwracając jedynie uwagę na niewielkie doświadczenie w zakresie promotorstwa i recenzowania prac dyplomowych.

Autor trzeciej recenzji, podkreślając niewątpliwą aktywność naukową Habilitanta oraz jego wkład w popularyzowanie historii Bałkanów przełomu XIX i XX wieku, poddał krytycznej analizie cały dorobek naukowy Habilitanta zgromadzony po uzyskaniu stopnia doktora nauk humanistycznych wskazując na ich ograniczoną podstawę źródłową, odtwórczy charakter, brak krytycznej analizy źródeł, liczne błędy merytoryczne i warsztatowe. Wykazał, iż pewna jego część pochodzi z opublikowanej drukiem w 2006 r. rozprawy doktorskiej, w związku z czym zarówno rozprawa, jak i rzeczony artykuły nie mogą podlegać ocenie w kontekście wniosku habilitacyjnego, czyli ogólnie dorobek naukowy w pewnym stopniu został sztucznie pomnożony – np. poprzez ujęcie w nim jako kolejne pozycje ich obcojęzycznych przedruków. Przede wszystkim jednak zwrócił uwagę na przypadki zbyt daleko idących zapożyczeń oraz ewidentny prawie 40-stronicowy plagiat opracowania dr. Marcusa Branda pt. *The Development of Kosovo Institutions and the Transition of Authority from UNMIK to Local Self-Government*, w monografii *Polityczne dzieje Kosowa (1974-2008)*, Toruń 2014. Oceniając natomiast wskazaną we wniosku jako podstawowe osiągnięcie naukowe monografię *Europejskie posiadłości Turcji w polityce Wielkiej Brytanii (1903-1914)*, Słupsk 2014, stwierdził, że co prawda jest ona oparta także na kwerendzie źródłowej w archiwach brytyjskich, to jednak w rzeczywistości jej zasadniczą podstawą są drukowane zbiory źródeł dyplomatycznych oraz literatura przedmiotu, a trzecia jej część już w całości oparta jest na literaturze. Zauważył, że oprócz omówienia wybranych dyplomatycznych aspektów dziejów trzech regionów składających się na europejskie posiadłości Turcji (Macedonii, Albanii, Bosforu i Dardeneli), trudno doszukać się w niej pogłębionego problemu badawczego, a i polityka Wielkiej Brytanii przedstawiona została w sposób bardzo powierzchowny.

Stwierdził ponadto, że pracę powyższą trudno uznać za całkowicie samodzielną, skoro autor przepisuje w niej *in extenso* wybrane fragmenty prac innych polskich autorów (przede wszystkim Mieczysława Tantego, Tomasza Witucha).

W efekcie podsumował, że osiągnięcia naukowe i dorobek naukowy Habilitanta nie spełniają ustawowego kryterium znacznego wkładu w rozwój dyscypliny naukowej, który uznawany jest za warunek konieczny uzyskania stopnia doktora habilitowanego.

7. Odniesienia do przebiegu dyskusji na posiedzeniu Komisji habilitacyjnej

W posiedzeniu Komisji Habilitacyjnej udział wzięli wszyscy jej członkowie.

Autor krytycznej recenzji w pełnej rozciągłości podtrzymał opinię w niej zawartą podkreślając, iż osiągnięcia naukowe habilitanta nie stanowią istotnego wkładu w rozwój dyscypliny naukowej – ze względu na ich odtwórczy charakter, bezkrytyczne posługiwanie się źródłami, ograniczoną podstawę źródłową swoich badań oraz przypadki daleko idących zapożyczeń i wręcz plagiatów z prac innych badaczy (polskich i zagranicznych) – dyskwalifikują go jako naukowca oraz kandydata do stopnia doktora habilitowanego nauk humanistycznych.

Pozostali dwaj recenzenci - autorzy opinii, iż osiągnięcia naukowe Habilitanta spełniają ustawowe kryterium znacznego wkładu w rozwój dyscypliny naukowej i tym samym warunkują nadanie mu stopnia doktora habilitowanego nauk humanistycznych, w trakcie posiedzenia, pod wpływem dowodów przedstawionych przez autora krytycznej recenzji oraz zupełnie nieprzekonywujących tłumaczeń zaproszonego na posiedzenie Komisji Habilitanta, zmodyfikowali swoje wcześniejsze opinie. Zarzut popełnienia plagiatu lub zbyt daleko idących zapożyczeń z prac Tomasza Witucha, Mieczysława Tantego i przede wszystkim Marcusa Branda uznali za bezdyskusyjny i dyskwalifikujący na tym etapie Habilitanta, choć całokształt osiągnięć naukowych ocenili umiarkowanie pozytywnie, dostrzegając jego znaczącą aktywność naukową oraz pewien pozytywny potencjał naukowy.

W trakcie dyskusji członkowie komisji zwrócili uwagę na liczne uchybienia warsztatowe i merytoryczne w publikacjach Kandydata, wskazując m.in. na ich ograniczoną bazę źródłową, odtwórczy charakter i brak krytycznej analizy źródeł, a ponadto na fakt sztucznego pomnażania dorobku poprzez publikowanie fragmentów wydanej drukiem pracy doktorskiej oraz wykazywanie tłumaczeń na język obcy jako osobnych artykułów. Zauważyli ponadto, iż habilitant nie potrafił precyzyjnie wskazać celu swoich badań w kontekście rozprawy habilitacyjnej, przedstawiając wyłącznie jej tematykę – na dodatek inną we wstępie, a inną w autoreferacie. Przy okazji analizy bazy źródłowej jeden z członków komisji zwrócił także uwagę na fakt, iż Habilitant nie wskazał w rozprawie habilitacyjnej miejsca przeprowadzenia kwerendy archiwalnej, a samą kwerendą uznał za absolutnie niepełną i niewystarczającą. Przede wszystkim jednak skoncentrowano się na wykazanych przypadkach zapożyczeń i plagiatów z

prac zarówno polskich historyków (Tadeusza Wasilewskiego, Mieczysława Tantego, Tomasza Witucha, Jerzego Targalskiego), jak i obcojęzycznych (Marcus Brand), uznając to za ewidentnie dyskwalifikujące w kontekście wniosku o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Zaproszony na posiedzenie Komisji Kandydat tłumaczył się, że nie było jego intencją popełnienie plagiatu, starając się dowieść, że nie ukrywał faktu wykorzystywania w swoich publikacjach prac, których dotyczył zarzut popełnienia plagiatu. W świetle stwierdzonych przykładów kopiowania przez Habilitanta całych fragmentów tekstu *in extenso* wraz z towarzyszącym mu warsztatem, Komisja uznała te wyjaśnienia za całkowicie nieprzekonywujące.

W związku z powyższym uznano, iż zarówno dorobek, jak i osiągnięcia naukowe Habilitanta nie spełniają ustawowego kryterium znacznego wkładu w rozwój dyscypliny naukowej, opowiadając się w głosowaniu jawnym – stosunkiem głosów 5 za, przy 2 wstrzymujących się – za odmową nadania dr. Andrzejowi Malinowskiemu stopnia doktora habilitowanego nauk humanistycznych w dyscyplinie historia.

Częstochowa, 9 stycznia 2015 r.

Przewodniczący Komisji

prof. dr hab. Tomasz Schramm